

Voeding, gezondheid en duurzaamheid: een blik vooruit

Aan: de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
en de staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
Nr. 2020/05, Den Haag, 20 mei 2020

Gezondheidsraad

inhoud

Samenvatting	3	03 Hoe verder?	8
01 Inleiding	4	3.1 Naar Richtlijnen goede voeding nieuwe stijl	8
1.1 Achtergrond	4	3.2 Positionering, samenwerking en afstemming	9
1.2 Werkconferentie en opzet van het signalement	4	Literatuur	11
02 De thematiek in een notendop	5		
2.1 Eerdere advisering door de Gezondheidsraad	5		
2.2 Gezond en duurzaam: een inmiddels gangbaar perspectief	7		

samenvatting

Met het oog op de voedingsvoorlichting en het voedingsbeleid vat de Gezondheidsraad wetenschappelijke bevindingen periodiek samen in de zogeheten Richtlijnen goede voeding. Gezondheid is daarbij tot nu toe steeds de focus geweest. Er is echter groeiende aandacht voor het aspect van duurzaamheid. Op verzoek van de ministeries van LNV en VWS heeft de Gezondheidsraad verkend hoe de perspectieven van gezondheid en duurzaamheid in samenhang kunnen worden betrokken bij de voedingsadvisering. Ook inzichten in consumentengedrag zullen daarbij waar mogelijk een plaats krijgen. Volgens de raad verdient bij dit alles een modulaire aanpak de voorkeur, dat wil zeggen een stapsgewijze integratie van gegevens op basis van voortschrijdende kennis.

01 inleiding

1.1 Achtergrond

In de samenleving en de wetenschap is er toenemend aandacht voor de vraag welke voeding niet alleen gezond maar ook duurzaam is. Het gaat om een complexe kwestie. Waar gezondheid al een ruim begrip is, geldt dat voor duurzaamheid des te meer. Dit concept blijkt een zeer breed spectrum aan thema's te omvatten, van ecologische aspecten zoals uitstoot van broeikasgassen, land- en watergebruik en biodiversiteit tot dierenwelzijn en eerlijke handel.

Het ministerie van LNV heeft in 2018 het visiedocument 'Landbouw, natuur en voedsel: waardevol en verbonden'¹ uitgebracht en in 2019 een vervolgdokument gepubliceerd.² Daar worden criteria in genoemd waaraan zich beleidsvoornemens, plannen en initiatieven laten toetsen. Het voedselsysteem als geheel, van productie tot consumptie met alle tussenliggende stappen, wordt daarbij centraal gesteld. Voedselveiligheid en -kwaliteit gelden hierbij steeds als basisvoorwaarden.

De Gezondheidsraad is eveneens bij deze brede thematiek betrokken. In het Werkprogramma 2020 van de raad staat het als volgt: "De productie van voedsel heeft gevolgen voor de belasting van het milieu en het welzijn van dieren. Al geruime tijd is er daarom aandacht voor gezonde en duurzame keuzes voor consumptie. Het ministerie van LNV is bezig met

de verdere ontwikkeling van een visie op voeding en duurzaamheid en doet een beroep op de Gezondheidsraad voor een nadere verkenning van thema's en mogelijke acties."³ Ook het ministerie van VWS gaf te kennen behoefte te hebben aan een dergelijke verkenning.

1.2 Werkconferentie en opzet van het signalement

Met het oog op dit verzoek organiseerde de Gezondheidsraad een werkconferentie getiteld 'Gezondheid: kansen en risico's bij verduurzaming van het voedselsysteem'. Het verslag daarvan is als bijlage opgenomen en gepubliceerd bij het advies op www.gezondheidsraad.nl. De bijeenkomst was vooral bedoeld om de plaats van gezondheid in het debat scherp in beeld te houden en richting te geven aan de mogelijke inbreng van de Gezondheidsraad als wetenschappelijk adviescollege. Primair gebaseerd op de uitkomsten van de werkconferentie bevat dit signalement een perspectief op adviesthema's voor de toekomst.

Voor dit signalerende en verkennende advies is de vaste Commissie Voeding van de Gezondheidsraad geraadpleegd. Tevens is het signalement getoetst door de Beraadsgroep. De opzet is als volgt. Hoofdstuk 2 begint met een korte terugblik op eerdere advisering door de Gezondheidsraad. Diverse adviezen vertoonden raakvlakken met de onderhavige thematiek. In deze adviezen is eveneens vooruit gekeken en zijn onder meer aanbevelingen gedaan voor beleidsmaatregelen en aanvullend onderzoek. Tegen deze achtergrond komen vervolgens enkele recente

ontwikkelingen, vragen en perspectieven ter sprake, mede ingegeven door de uitkomsten van de werkconferentie. Op basis daarvan worden in hoofdstuk 3 enkele lijnen geschetst waarlangs toekomstige advisering door de Gezondheidsraad zich zou kunnen ontwikkelen. Hierbij wordt ook de positie van de raad ten opzichte van andere organisaties kort belicht.

Bij een zo brede en complexe thematiek moest gekozen worden voor een nadere afbakening. Het accent is komen te liggen op mogelijkheden om het duurzaamheidsperspectief te integreren in de voedingsadvisering door de Gezondheidsraad en op wetenschappelijke voorwaarden waaronder zo'n integratie mogelijk is. Ook het consumentengedrag zal daarbij waar mogelijk worden betrokken. De focus bij dit alles zijn de Richtlijnen goede voeding. Binnen het hele voedselsysteem doen zich nog tal van andere vragen met een wetenschappelijke kant voor. Te denken valt aan de indirecte effecten van ecologische schade op de gezondheid of de invloed van het transport van voedingsmiddelen. In principe kan de Gezondheidsraad zich ook richten op dit soort aspecten, maar daarover gaat dit signalement niet.

02 de thematiek in een notendop

2.1 Eerdere advisering door de Gezondheidsraad

Wat is gezonde voeding? Met het oog op de voedingsvoorlichting en de ontwikkeling van het voedingsbeleid vraagt de overheid de Gezondheidsraad hierover sinds jaar en dag om advies. De beoordeling van de wetenschappelijke bevindingen en de praktische betekenis daarvan wordt periodiek samengevat in de zogeheten Richtlijnen goede voeding.

Aanvankelijk werden de richtlijnen geformuleerd in termen van voedingsstoffen, met name vetzuren, suikers, voedingsvezel, cholesterol, keukenzout, alcohol, vitamines en mineralen. Wetenschappelijke ontwikkelingen maakten geleidelijk ook aanbevelingen mogelijk in termen van voedingsmiddelen, zoals groente, fruit en vis, en over voedingspatronen, zoals Mediterrane, bloeddrukverlagende en vegetarische patronen. In de editie van 2006 gebeurde dat voor het eerst.⁴

Parallel aan deze ontwikkelingen groeiden de aandacht voor en zorg over een ander aspect van voeding: hoe staat het met de ecologische belasting ten gevolge van de productie van voedingsmiddelen? Met andere woorden, wat valt te zeggen over het verband tussen gezonde en duurzame voeding? Op verzoek van de toenmalige minister van LNV wijdde de Gezondheidsraad in 2011 aan dit vraagstuk een afzonderlijk advies.⁵ Uitgangspunt vormden de destijds beschikbare richtlijnen goede voeding. Het belang van de gezondheid werd daarmee voorop gesteld.

Zouden ecologische waarden domineren, dan zou dat tot andere aanbevelingen kunnen leiden, aldus het advies.

De belangrijkste conclusies van toen worden hier nog even kort op een rij gezet:

- De keuze voor een bepaalde ecologische maat in de analyses is over het algemeen van weinig invloed op de uiteindelijke conclusies, want de indicatoren voor duurzaamheid, zoals uitstoot van broeikasgassen, landgebruik en biodiversiteit, vertonen een sterke samenhang.
- Gezien de aanmerkelijke onzekerheden waarmee het ecologisch onderzoek gepaard gaat, zijn alleen kwalitatieve richtlijnen mogelijk.
- Twee richtlijnen leveren zowel gezondheidswinst als ecologische winst op: eet meer plantaardig en minder vlees, en eet minder bij een te hoog lichaamsgewicht.
- Er is een richtlijn met ecologische winst en neutrale gezondheidseffecten: zorg voor minder voedselafval.
- Eveneens is er een richtlijn met gezondheidswinst maar een ongunstig ecologisch effect: eet twee keer per week vis, waarvan minstens één keer vette vis.

Methodologisch zouden er volgens het advies bij het onderzoek naar de ecologische aspecten van voedingsmiddelen, voedingspatronen en voedselketens nog de nodige stappen te zetten zijn. Het beschikbare onderzoek liet een grote heterogeniteit zien, onder meer wat betreft

gekozen indicatoren voor duurzaamheid, schaalniveau (bijvoorbeeld lokaal, nationaal of mondiaal), en welke aspecten werden geïncorporeerd (zoals wel of geen aandacht voor zaken als teeltwijze en transport). Evenmin werd stelselmatig gerapporteerd over de onzekerheden waarmee de analyses gepaard gaan. Vergelijkbaarheid en zeggingskracht ervan werden daardoor bemoeilijkt. Vandaar het pleidooi voor een methodologische kwaliteitsslag.

Twee andere onderzoekaanbevelingen werden nog gedaan. De eerste had te maken met de aanbevolen overgang naar alternatieven voor en andere bronnen van dierlijk eiwit en vis. In het advies werd opgemerkt dat zo'n verandering niet bij iedereen in de smaak valt. De andere aanbeveling richtte zich eveneens op het consumentengedrag. Logo's op producten zouden kunnen helpen om een gezonde en duurzame voedselkeuze te bevorderen, maar er zijn vragen over de effectiviteit en haalbaarheid van deze aanpak. Er zou behoefte zijn aan nader onderzoek wat in de praktijk werkt. Ook een eerder advies van de Gezondheidsraad vroeg al aandacht voor de effectiviteit van logo's, toen met het accent op gezondheid.⁶

In 2015 verscheen de volgende versie van de Richtlijnen goede voeding.⁷ Daarin werden ook enkele opmerkingen gewijd aan de ecologische aspecten van gezonde voeding. De conclusie luidde dat de bevindingen in het advies van 2011 bevestigd werden. Concreet gesproken betekende dit een versterking van de aanbeveling om zowel vanuit gezondheidkundig

als ecologisch oogpunt minder vlees en meer plantaardig te eten en een hoge zuivelconsumptie te matigen. Nieuw was de aanbeveling om visconsumptie te beperken tot eenmaal per week, en bij voorkeur vette vis: goed genoeg voor de gezondheid en beter voor het milieu. Dit laatste maakt duidelijk dat bij de zoektocht naar een optimaal verband tussen gezonde en duurzame voeding steeds naar beide kanten gekeken dient te worden.

2.2 Gezond en duurzaam: een inmiddels gangbaar perspectief

Moest de Gezondheidsraad in zijn advies uit 2011 nog vaststellen dat er nauwelijks richtlijnen waren die het perspectief van gezonde en duurzame voeding combineerden, inmiddels is dat duidelijk anders. Er is een groeiend aantal visiedocumenten en analyses waarin beide aspecten in samenhang worden beschouwd. Een greep daaruit kan hier volstaan.⁸⁻²² Steeds nadrukkelijker wordt gesteld dat de inrichting van het voedselstelsel grote invloed heeft op het bereiken van mondiaal nagestreefde duurzaamheidsdoelstellingen. De conclusies en aanbevelingen in de diverse publicaties vertonen een sterke overeenkomst. Illustratief is de kernboodschap uit het artikel van de commissie van EAT-Lancet dat afgelopen jaar ook in ons land veel aandacht heeft getrokken.²⁰ Naar het oordeel van deze commissie zijn substantiële veranderingen nodig, met name een vermindering van de consumptie van (vooral rood) vlees en suiker en een toename van de consumptie van noten, fruit, groente

en peulvruchten. Deze aanbevelingen komen goed overeen met de Richtlijnen goede voeding 2015 van de Gezondheidsraad.

Tegelijk wees de commissie van EAT-Lancet op regionale verschillen in de wereld. Deze zouden betekenis kunnen hebben voor de specificatie van voedingsaanbevelingen. Mede daarom organiseerde de Gezondheidsraad de in het begin van dit signalement genoemde werkconferentie. Focus van de bijeenkomst was de nadere uitwerking van de Richtlijnen goede voeding voor ons land, waarbij de aspecten van gezondheid en duurzaamheid gaandeweg geïntegreerd zouden kunnen worden.

Al met al gaat het om een complexe exercitie die niet van vandaag op morgen is voltooid. Dat besef klonk ook door tijdens de werkconferentie. Kies voor een modulaire aanpak, luidde het advies. Dat wil zeggen: vertrek vanuit de bestaande situatie, niet vanuit een ideaalbeeld, en ga periodiek na wanneer de kennis voldoende is voortgeschreden om op onderdelen verfijningen of aanvullingen, kwalitatief dan wel kwantitatief, voor te stellen.

03 hoe verder?

3.1 Naar Richtlijnen goede voeding nieuwe stijl

Als men bij de ontwikkeling van richtlijnen voor goede voeding wil streven naar integratie van het gezondheids- en duurzaamheidsaspect, is het belangrijk om van meet af aan ook deskundigen op het gebied van duurzaamheidsvraagstukken op enigerlei wijze bij de advisering te betrekken. Zo kunnen afwegingskwesties of een eventuele uitruil tussen gezondheids- en ecologische belangen tijdig en helder in beeld komen. Verder zijn de richtlijnen primair bedoeld als aanbevelingen aan de consument. In hoeverre de consument zich daaraan wenst te houden is echter vers twee. Onlangs werd in een redactioneel commentaar in *Nature Sustainability* nog eens aandacht gevraagd voor de rol van het menselijk gedrag bij dit alles.²³ In lijn daarmee zou ook betrokkenheid van consumentenorganisaties vanaf het begin van het adviesproces volgens de conferentiedeelnemers aanbeveling verdienen.

Deze procesmatige invalshoek heeft ook een wetenschappelijke kant. Kennisontwikkeling op het gebied van duurzaamheid zou van begin af aan een plaats moeten krijgen bij advisering over goede voeding. Zo'n integrale beschouwingwijze past bij de beleidsmatig breed onder-schreven systeembenadering van voedsel. Wat beïnvloeding van eet-gedrag aangaat wees de Gezondheidsraad al op het belang van een goede afstemming tussen verschillende voorlichtingsactiviteiten en een

gerichte combinatie met andere soorten interventies, zoals omgevings-veranderingen die het gewenste gedrag bevorderen.^{6,24} Verdere kennis-ontwikkeling op dit terrein is essentieel om succes te kunnen boeken. Binnen het zogeheten 'Deltaplan Voedingsonderzoek' is dit één van de onderzoeksthema's.²⁵

De huidige richtlijnen bestaan uit 16 aanbevelingen. Ze zijn alle methodologisch verantwoord op basis van een achtergronddocument waarin is uiteengezet hoe de stand van wetenschap is geëvalueerd.²⁶ Voor de gezondheidskundige analyse van goede voeding blijft dit een fundamentele leidraad. Wat betreft het onderzoek naar de duurzaamheid van voedingsmiddelen, voedingspatronen en voedselketens zijn zaken minder ver uitgekristalliseerd en gestandaardiseerd. Zoals gezegd is duur-zaamheid een begrip dat zeer veel omvat en juist daarom voor praktische toepassingen om nadere operationalisering van indicatoren vraagt.^{8,10} Voor internationale vergelijkbaarheid van analyses is dit van groot belang. Ook tijdens de werkconferentie werd dat benadrukt. Anders gezegd, voor het thema duurzaamheid bestaat behoefte aan een soortgelijke methodologische leidraad als voor de beoordeling van de gezondheids-kundige aspecten van voeding. Tevens is dit nodig om inzichtelijk te kunnen maken hoe bij de verdere ontwikkeling van richtlijnen de selectie, weging en integratie van indicatoren voor duurzaamheid en gezondheid vorm kunnen krijgen.

Mogelijke verfijningen of aanvullingen van (onderdelen van) de richtlijnen zijn vanzelfsprekend afhankelijk van wetenschappelijke ontwikkelingen, met betrekking tot zowel gezondheid als duurzaamheid. Op basis van de uitkomsten van de werkconferentie en discussies in de wetenschappelijke literatuur vragen onder meer de volgende kwesties om nadere aandacht:

- Overgewicht en obesitas: het lijkt belangrijk deze uitkomstmaat bij de analyses te betrekken.
- Eiwittransitie: welke gevolgen heeft meer plantaardig en minder vlees eten voor de kwaliteit van de eiwitinname?
- Differentiatie naar doelgroepen: hoe kan bij de afweging tussen gezondheid en duurzaamheid rekening worden gehouden met verschillende doelgroepen, zoals mensen met een verhoogde kwetsbaarheid of een zwakkere sociaaleconomische positie?
- Mogelijke nutriëntenverschuivingen in voedingsmiddelen door veranderende productiesystemen: inzicht is nodig in kansen en risico's bij verduurzaming van het voedselsysteem. Ook veranderingen in keuzes van consumenten kunnen hierbij een rol spelen.
- Kwaliteit van verschillende soorten producten: hoe scoren bijvoorbeeld lokale en seizoenproducten, biologisch geteelde voedingsmiddelen en bewerkte en geconserveerde producten op het punt van gezondheid en duurzaamheid?

Deze lijst van thema's is indicatief en niet uitputtend. Mochten zich op bepaalde punten belangrijke nieuwe inzichten aandienen, dan hoort het

bij de bepleite modulaire aanpak om daaraan in de advisering prioriteit te geven.

3.2 Positionering, samenwerking en afstemming

In ons land zijn diverse instituten actief op het brede terrein van voeding, gezondheid en duurzaamheid. Elk doet dat vanuit zijn eigen missie, doelen en taken. De Gezondheidsraad neemt een positie in op een veld waar onder andere ook organisaties als het Planbureau voor de leefomgeving, het RIVM en het Voedingscentrum opereren. Waar nodig en mogelijk stemt de Gezondheidsraad zijn activiteiten met deze organisaties goed af.

Zoals gezegd is de Gezondheidsraad voor zijn advisering afhankelijk van voortschrijdend wetenschappelijk inzicht. Met name het RIVM is in dit opzicht een belangrijke samenwerkingspartner voor de raad. Het beschikt over een database met gegevens over een breed scala aan voedselproducten. Deze database is via de Voedselconsumptiepeiling gekoppeld aan consumptiepatronen. Daarmee is het mogelijk om de milieudruk van producten te bepalen en het effect van veranderingen in productieprocessen of consumptiepatronen in kaart te brengen. Een nieuw onderzoeksprogramma van het RIVM is onlangs gelanceerd onder de titel 'Integraal voedselbeleid'.²⁷ Daarin worden twee onderzoeken uitgevoerd: ontwikkeling van een afwegingskader voor een gezonde, duurzame en veilige voedselkeuze; en onderzoek naar een voedingspatroon met minder dierlijke en meer plantaardige producten. Anderzijds is er de relatie

van de raad met het Voedingscentrum, dat de richtlijnen goede voeding vertaalt naar gezonde dagelijkse voedselkeuzes. Het Voedingscentrum incorporeert al informatie over duurzaamheid in zijn voedingsvoorlichting en zal baat hebben bij een voorafgaande wetenschappelijke onderbouwing door de Gezondheidsraad.

Algemener gesproken zal de Gezondheidsraad steeds moeten beoordelen of de stand van wetenschap voldoende aanleiding vormt voor actualisering van (onderdelen van) de richtlijnen goede voeding. De raad wil hierbij de vinger aan de pols houden. Integratie van het duurzaamheidsperspectief in de richtlijnen zal daarbij hoe dan ook een vast aandachtspunt zijn. Tevens houdt deze benadering in dat de raad aandacht wil schenken aan ontbrekende kennis en aanbevelingen wil doen hoe leemten in kennis kunnen worden verkleind.

literatuur

- ¹ Ministerie van LNV. *Landbouw, natuur en voedsel: waardevol en verbonden*. Den Haag, 2018.
- ² Ministerie van LNV. *Realisatieplan Visie LNV. Op weg met nieuw perspectief*. Den Haag, 2019.
- ³ Gezondheidsraad. *Werkprogramma 2020*. Den Haag: Gezondheidsraad; 2019.
- ⁴ Gezondheidsraad. *Richtlijnen goede voeding 2006*. Den Haag: Gezondheidsraad; 2006: publicatienr. 2006/21.
- ⁵ Gezondheidsraad. *Richtlijnen goede voeding ecologisch belicht*. Den Haag: Gezondheidsraad; 2011: publicatienr. 2011/08.
- ⁶ Gezondheidsraad. *Gezonde voeding: logo's onder de loep*. Den Haag: Gezondheidsraad; 2008: publicatienr. 2008/22.
- ⁷ Gezondheidsraad. *Richtlijnen goede voeding 2015*. Den Haag: Gezondheidsraad; 2015: publicatienr. 2015/24.
- ⁸ Dooren C van, Marinussen M, Blonk H, Aiking H, Vellinga P. *Exploring dietary guidelines based on ecological and nutritional values: a comparison of six dietary patterns*. Food Policy 2014; 44: 36-46.
- ⁹ Nelson M, Hamm W, Hu F, Abrams S, Griffin T. *Alignment of healthy dietary patterns and environmental sustainability: a systematic review*. Adv Nutr 2016; 7: 1005–1025.
- ¹⁰ Mertens E, Veer van 't P, Hiddink GJ, Steijns JMJM, Kuijsten A. *Operationalising the health aspects of sustainable diets: a review*. Public Health Nutrition 2017; 20(4): 739-757.
- ¹¹ European Public Health Association. *Healthy and Sustainable Diets for European Countries*. EUPHA, 2017.
- ¹² De Krom M, Muilwijk H. *Perspectieven op duurzaam voedsel. Pluriformiteit in debat en beleid*. Planbureau voor de Leefomgeving: Den Haag, 2018.
- ¹³ Raad voor de leefomgeving en infrastructuur. *Duurzaam en gezond. Samen naar een houdbaar voedselsysteem*. Den Haag, 2018.
- ¹⁴ Parsons K, Hawkes C. *Connecting food systems for co-benefits: How can food systems combine diet-related health with environmental and economic policy goals?* Policy Brief 31. European Observatory on Health Systems and Policies, 2018.
- ¹⁵ Van de Kamp M, Van Dooren C, Hollander A, Geurts M, Brink E, Van Rossum C, e.a. *Healthy diets with reduced environmental impact? – The greenhouse gas emissions of various diets adhering to the Dutch food based dietary guidelines*. Food Research International 2018; 104: 14-24.
- ¹⁶ Planbureau voor de Leefomgeving. *Dagelijkse kost. Hoe overheden, bedrijven en consumenten kunnen bijdragen aan een duurzaam voedselsysteem*. Den Haag, 2019.

- ¹⁷ International Panel of Experts on Sustainable Food Systems. *Toward a Common Food Policy for the European Union*, 2019.
- ¹⁸ FAO and WHO. *Sustainable healthy diets – Guiding principles*. Rome, 2019.
- ¹⁹ Stockholm Resilience Centre. *Nordic food systems for improved health and sustainability*, 2019.
- ²⁰ Willett W, Rockström J, Loken B et al. *Food in the Anthropocene: the EAT-Lancet Commission on healthy diets from sustainable food systems*. Lancet 2019; 393: 447-492.
- ²¹ Chen C, Chaudhary A, Mathys A. *Dietary change scenarios and implications for environmental, nutrition, human health and economic dimensions of food sustainability*. Nutrients 2019; 11: 856.
- ²² Brink E, Van Rossum C, Postma-Smeets A, Stafleu A, Wolvers D, Van Dooren C, e.a. *Development of healthy and sustainable food-based dietary guidelines for the Netherlands*. Public Health Nutrition 2019; 22(13): 2419-2435.
- ²³ Editorial. *Drivers of diet change*. Nature Sustainability 2019; 2: 645.
- ²⁴ Gezondheidsraad. *Plan de campagne. Bevordering van gezond gedrag door massamediale voorlichting*. Den Haag: Gezondheidsraad; 2006: publicatienr. 2006/16.
- ²⁵ ZonMw. *Deltaplan Voedingsonderzoek – een stevig fundament voor de toekomst*. Den Haag, 2018.
- ²⁶ Gezondheidsraad. *Werkwijze van de commissie Richtlijnen goede voeding 2015 – Achtergronddocument bij Richtlijnen goede voeding 2015*. Den Haag: Gezondheidsraad; 2015: publicatienr. A15/03.
- ²⁷ <https://www.rivm.nl/over-het-rivm/kennis-en-kunde/strategisch-programma-rivm/integraal-voedselbeleid>.

De Gezondheidsraad, ingesteld in 1902, is een adviesorgaan met als taak de regering en het parlement ‘voor te lichten over de stand der wetenschap ten aanzien van vraagstukken op het gebied van de volksgezondheid en het gezondheids(zorg)onderzoek’ (art. 22 Gezondheidswet).

De Gezondheidsraad ontvangt de meeste adviesvragen van de bewindslieden van Volksgezondheid, Welzijn en Sport; Infrastructuur en Waterstaat; Sociale Zaken en Werkgelegenheid en Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. De raad kan ook op eigen initiatief adviezen uitbrengen, en ontwikkelingen of trends signaleren die van belang zijn voor het overheidsbeleid.

De adviezen van de Gezondheidsraad zijn openbaar en worden als regel opgesteld door multidisciplinaire commissies van – op persoonlijke titel benoemde – Nederlandse en soms buitenlandse deskundigen.

U kunt dit document downloaden van www.gezondheidsraad.nl.

Deze publicatie kan als volgt worden aangehaald:

Gezondheidsraad. Voeding, gezondheid en duurzaamheid: een blik vooruit

Den Haag: Gezondheidsraad, 2020; publicatienr. 2020/05.

Auteursrecht voorbehouden

